

De oplossing van dit vraagstuk werd de taak der *neo- en post-impressionisten* en van hen die na hen kwamen: de *expressionisten*, *kubisten* en de *absoluten*.

III

Reeds Benvenuto Cellini beweerde, dat de schilderkunst in haar beeldend vermogen te kort schiet en vergeleek haar met de weerspiegeling van een voorwerp in het water. „Kunst is niet letterlijk, evenmin als Poëzie”, zei Veronese. Hiermede brachten Cellini en Veronese hun beeldend bewustzijn onder woorden op 't oogenblik dat zij voelden, dat boven de schilderkunstige uitdrukkingwijze van hun tijd eene meer expressieve, beeldende, *letterlijke*, zijn moest. In den tijd van Cellini was het afbeelden der natuurlijke schoonheid zoo zeer verweven met het ver-beelden van de geestelijke waarheid, dat het uitdrukken der natuurlijke werkelijkheid tegelijkertijd het uitdrukken der geestelijke werkelijkheid beteekende. De schilderkunst was nog te veel met de praktijk geassocieerd om de „weerspiegeling in het water” te boven te komen. De kunstenaar diende nog te zeer de natuur inplaats zich van haar te bedienen. En toch voelde een Paolo Veronese — in zijn „Kruisdraging” b. v., — dat naast de beteekenis van 't literaire symbool, ook een symbool verborgen was in het schilderkundige middel; het symbool n.l. der tegenstellingen van licht en donker, van vorm en kleur, van het verticale en horizontale, enz. De beeldende waarde eener schilderij als „De Kruisdraging”, bestaat in de verhouding waarin de tegenstellingen en overeenkomsten van kleuren en vormen tot elkâar staan. Zóó openbaarde het beeldend bewustzijn van den meester van Verona zich *ondanks* het onderwerp. De inhoud, de ontroering zou zich geheel zelfstandig hebben bekend gemaakt, wanneer deze Venetiaan het onderwerp had kunnen vervangen door eene beeldende constructie. Want daarin alleen bestaat het letterlijke der schilderkunst. Het schilderkundige middel is nadrukkelijk genoeg om de Idee te openbaren. *Alles wat zich tusschen het Middel en de idee plaatst is uit den booze, en kan de schilderkunst als zelfstandig-beeldende uiting slechts schaden.*